

јасне позиве на остварење пројекта „Велике Албаније”, никога не оставља равнодушним.

Дакле, у ноћи између прошлог петка и суботе, македонска полиција започела је коначну фазу акције против, како тврде македонске власти, четрдесеточлане албанске терористичке групе. Наиме, већ у петак попodne бугарски медији су пренели наводе македонских колега да је уочена оружана група у околини Куманова, и да је македонска полиција већ почела да затвара одређене путне правце и да контролише возила. У жестоком дводневном обрачуна који је уследио страдало је осам полицајаца, 37 је рањено, док је међу терористима погинуло 14 особа. Остали су заробљени.

Терористе су, како тврде македонске власти, предводили: Мухамед Краснићи, познат и као „Командант Малишева”, Мирсад Ндрецај „Коман-

ТЕРОРИСТИЧКЕ АКЦИЈЕ У КУМАНОВУ

Играње

С ВУЛКАНОМ

Крiza у Македонији не јењава, а обрачун македонске полиције са терористима у Куманову само је долио ново уље на стару ватру. Питање шта се догодило у Куманову током прошлог викенда тек почиње да тражи одговоре. Свет опомиње на мир и тражи темељиту истрагу догађаја, а житељи Балкана осуђују напад, жале за изгубљеним животима македонских полицајаца и брину шта је следеће што ће политичке кризе и неживљени национализам, у којима данас многи траже мотиве напада, донети полуострву и његовим житељима.

Стари знанци

Оно што је из угла Србије у овом часу најважније јесте став државног врха, како Националног савета за безбедност, тако и председника Николића и свих који су упућени у детаљније информације – централна

Без обзира на то ко је утицао на ескалацију екстремизма у Македонији, житељи Балкана имају разлога да се питају шта је следеће што ће политичке кризе и неживљени национализми донети овом простору

Србија, без Космета, није угрожена тероризмом.

„Србији не прети опасност, јер Србија је и више него довољно јака за претње терориста који су изазвали велике проблеме у једном делу нашег региона”, рекао је премијер Александар Вучић током посете вежби „LOGEX 15”. Ипак, искуство са албанским тероризмом, као и чињеница да је свет ушао у неку нову врсту хладног рата због неколико неуралгичних тачака, а да при томе мало ко осуђује

дант НАТО”, Сами Укшини „Сокољи”, Бег Ризај „Командант Бегу” и Деме Шеху „Јунику”. Сви су са Космета и од раније су добро познати полицији Србије и свима који су ратовали против ОВК, АНА и ОНА. Исто важи и за остатак групе, међу којима је већина са Космета, неколицина из Македоније и по један држављанин Албаније и Немачке. Укшини и Шеху су заробљени, а како преноси портал „Алсат-М”, Ндрецај и Ризај су највероватније убијени.

ОНА поново активна

Одговорност за напад преузела је Ослободилачка национална армија, тзв. ОНА, формација изникла након побуне у Македонији 2001. године, да би, како каже Бела књига тероризма МУП Србије, испуњавала националне и политичке аспирације изазивањем немира на југу централне Србије и у западној Македонији, али и да се каналише „активност великог броја не-

запослених припадника ОВК". Њену активност у западној Македонији је, према подацима МУП-а, једно време водио Даут Харадинај.

Група је у кумановском насељу Диво и на северу Македоније боравила већ неколико месеци. Ништа необичајено. Наиме, од 1999. године српска граница је у оном делу који окружује Косово и Метохију веома порозна; криминалне групе се лако крећу, а у последњих 16 година постало је јасно да КФОР и НАТО нису разоружали ОВК.

Да упад групе није био изненађење каже и генерал Петар Цветковић, директор Војнобезбедносне агенције која је своје македонске колеге у априлу обавестила о могућим терористичким нападима, али тамошње власти та упозорења нису схватиле довољно озбиљно. Наиме, крајем априла група која се издавала за ОВК ударила је на караулу у селу Гошинце и затим се повукла. Оружје које су тада однели нађено је након окршаја у Куманову, код села Брест и Малино Мало.

Спекулисање о мотивима

Оно што, међутим, остаје као велико питање јесу мотиви – још увек нису сасвим јасни циљеви оба напада.

Додуше, македонски лист „Вечер“, као и наводи из управо објављеног документа македонске амбасаде у Загребу, кажу да је, према признању једног од ухапшених, група планирала да средином овог месеца нападне један од мостова у Скопљу, болницу, суд и полицију у Куманову, да изазове велике људске жртве. Уопште узевши, већина медија види федерализацију Македоније и стварање тзв. „Велике Албаније“, као главни мотив удара на Македонију.

Уистину, након искуства Србије са албанским националним питањем из деведесетих, ситуације у Македонији 2001. године, отворених претензија на територије суседних држава које је умео да искаже и сам премијер Албаније Еди Рама, оваква помисао је веома очекивана. Уз то, Куманово је стратешки важно због свог положаја на путном правцу, као и становништва. Не треба заборавити да је и побуна 2001. године кренула управо из

околине Куманова. Сукоб је, подсетимо, завршен Охридским споразумом који је Албанце увео у власт. Али, у годинама које су уследиле, тема „Велике Албаније“ често је била на дневном реду, инциденти са припадницима ОНА/ОВК су се повремено дешавали (за првог мандата сад већ бивше министарке унутрашњих послова Македоније Гордане Јанкуловске дошло је до великог обрачуна на северозападу Македоније), а појавио се и захтев за редефинисање Охридског споразума и федерализацијом државе.

Уз све, бледи позиви ЕУ и НАТО на мир, који су уследили током викенда, тврдње да је реч о наоружаној групи а не терористима, многе држе у уверењу да је то само корак више ка новом прекрајању граница на Балкану, уз снажну поруку Македонији, Србији, Бугарској и свима осталима на Балкану да су Албанци, у неку руку, повлашћена нација. Јер, Влада Македоније је саопштила да су затражили помоћ у обавештајним подацима од 17 држава НАТО-а у вези са групом, али да нико није одговорио на захтев. Нико није јасно критиковао ни Едија Раму, албанског премијера, због прича о „Великој Албанији“, а који, како каже немачки магазин „Велт“, упућује и претеће поруке у жеку окршаја да Македонија мора обезбедити сва права Албанцима. Рама је, иначе, отказао посету Македонији, а македонско Министарство спољних послова затражило је од албанских колега да јасно изнесу свој став о нападу. Како се међу ухапшенима налазе и људи који су били блиско повезани са Рамушем Харадинајем, Хашимом Тачијем и Алијем Ахметијем (најутицајнијим албанским политичарем у Македонији), отварање пута ка „Великој Албанији“ за многе представља логично објашњење за оба напада.

Игре око власти

Треба имати на уму да се у самој Македонији, већ у време напада на караулу „Гошинце“, појавила и оптужба опозиције да је једина страна којој одговара избијање ма каквог сукоба заправо власт која хоће да оваквим инцидентима замагли стање у земљи која је већ дуже време попреште веома

озбиљне политичке кризе. Радмила Шекеринска, заменица председника опозиционе СДСМ, рекла је прошлог викенда, за једну од бугарских телевизија, да су се македонски лидери претворили у праве мрачне принчеве оптерећене корупцијом, аферама попут оне са прислушкивањем, да потпуно контролишу медије, оснивају много оф-шор фирми, и да је време за промене. Сада се већ обе стране међусобно оптужују и за терористичке нападе, а влада уз то тврди и да су демонстрације и све што чини опозиција покушај нове „обојене револуције“. Има и оних у редовима опозиције који су сигурни да опозицији одговара сукоб и злоупотреба криминалаца из ОВК. Пале су и прве политичке жртве окршаја и кризе. Оставке су, вероватно под притиском, поднели: Гордана Јанкуловска, министарка унутрашњих послова, Миле Јанакијевски, министар транспорта, и Сашо Мијалков, шеф тајне полиције. Кључни аргумент за оптужбе опозиције да је влада претворила земљу у полицијску државу јесте податак да се у њој 20.000 грађана незаконито прислушкује.

Поткопавање гасовода

За неке од геополитичких стручњака све упућује на могући трећи разлог напада – изазивање хаоса који ће онемогућити да Македонија буде учесник неких веома важних пројеката, као што је, на пример, гасовод „Турски ток“. Руски спољнополитички аналитичар Андреј Корибко, у тексту под називом „Припреме за ратни поход ка Великој Албанији“, на руском порталу Sputniknews.com, заступа управо ову тезу.

„Велика Албанија“, „Турски ток“, „обојене револуције“, политичке кризе или чисто криминални мотиви, тек окршај на северу територије нашег суседа показао је да на Балкану ниједан чин нема краткорочне и географски уско омеђене последице, већ утиче на све његове просторе и житеље. Терористички напад који се управо одиграо исто је што и, рецимо, царање успаваних вулкана који од вајкада постоје на овим просторима, било као праве планине, било као геополитички процеси. ■